

Трахома гисн — нүднā зовк кббдж ирдг, хальдврта гем. Трахом кесг олн орн-нутгудар харгъна, тер дотр олн äмтн капиталистнрин даджрлгънд бāädг, киртā, эмчин дбнъ уга колониальн газрмудар эн гемār олн äмтнā 90 процентнъ гемтнā.

Хаана Äрәсād болхла трахом гем нургълдж багъ келн äмтн дотр делгрдг билā. Багъ келн äмтнā тер цагин күчр бāäдл болн сургъуль уга харнъгъун учрар, эн гем икār делгрдг бāäсмн.

Советск орн-нутгин күч-көлсчнрин бāäдл-джиргъл таньгдшго болдж хўврв. Колхозин тосхлт угатя, тўрү бāädлиг уурулад, селәнā äмтнā бāädлиг ясурулад, байн, культури джиргъл теткв. Ода колхозн деревнъд бāädг улс, трахом гемäс бийән харсхин кергт, цуг кергтā тоот цевр-цеерин некврмүдиг кедж чадхмн.

Мана орн-нутгт трахом гем ода хātār, онц-онц газрмудар харгъна. Хаана йосна үдлл эн трахом гемлā советск эмчнр шунмгъа ноолда кедж йовна. Бөрхн цагин эргцд СССР-т трахом гем тохм таслгдхнъ лавта.

Трахомта күн ягъдв? Трахом эклдж ирхләрн икār бийән медүлгго, икār зовал чигн уга бāägъäд бāәнā. Гемтсн күн тўрүн даругъан нам медхш. Нүднъ бмнк кевтāн цевр, нўльмсн чигн гархш, ббртх чигн биш. Тиигād, медгдлго, кесг сардан бāägъäд чигн бāәнā.

Тиигād бāägъä бāäдж, цааранднъ нүднднъ бог орсн кевтāгъār торад, зовкнъ күндрād, сббднъ ббртдж наадлад, джахшнад, нўльмсн гардг бо-

лад ирнā. Болв, зәрмдән трахом күндār чигн эклнā. Тер цагтан нүдн зовадж хатхлад, нўльмсн гоодждж, ббр бўргнā. Олн-äмтнд эмчин хālāvр кесн цагт, трахомар шинкән гемтсн улс илдж олднā. Эмчнр хālāгъäд, зәрм бичкн күүкдин нүднд трахом олдж авхла, эк-эцкнрнъ нам алнъ болцхана. Тедү чигā медмджән угагъар, зәрмдән эн гем ирдж нүднд шинъргнā. Болв гемтā күүнā нүднāс нўльмсн гооджад, герл хālāдж чадлго, хатхлад ирхлā, аргъ уга эмчүр одцхана. Трахомар гемтсн күн нүдн эрк биш бвддж зовахиг күлälго, эртāснъ эмчд оддж эмнүлх кергтā. Газагъас хālāхд гем уга бāädлгā болхланъ, тўүндн меклгдäд, эмнлгъ келго бāägъäд бāäтл, гем нүднд ширшäд, эмнлгъ кехд хббннъ ик зовлнъ бгнā. Уүнā ашнъ му чигн болад ода. Эмнлгъ кесн цагтан шунмгъагъар, арднъ ордж эмнүлдж, эмчин заавриг цугтнъ күцāх кергтā.

Трахом гемäс бийән харсхин кергт иим цевр-цеерин зокалмуд күцāх кергтā: Бāäх герән цеврār хадгълтн, гер дотрк тоосиг эрк биш чиктā кенчрār арчдж, терзән секдж, агъар орулджах кергтā. Күүнā ор-дер деер кевтхмн биш. Нег альчурар, нег полотенцār чирā-гаран арчдж болшго, кранас эс гидж умывальникäс нүүрән угъах кергтā. Бичкн күүкдин гар-нүүриг салу полотенцār арчхмн, киртā гарарн нүдән арчхмн биш. Батхнла ноолда кехмн. Эн келгдсн зокалмудиг күцāхлā, трахом гемин äämшг багърх збвтā.

Нүднā эмч **Е. ЗАВОРОТЫНСКАЯ.**